

LUONTOPANEELIN LAUSUNTO KOSKIEEN EU:N KESTÄVÄN RAHOITUKSEN TAKSONOMIAN DELEGOITUJA ASETUKSIA (E 32/2023 VP)

Luontopaneeli kiittää lausuntopyynnöstä koskien Valtioneuvoston selvitystä (E-kirje) EU:n kestävän rahoituksen taksonomian ympäristöä koskevasta delegoidusta asetuksesta sekä ilmastoa koskevan delegoidun asetuksen muutoksesta. Luontopaneeli keskittyy tässä lausunnossa ympäristöä koskevaan delegoituun asetukseen.

Luontopaneeli katsoo, että ympäristöä koskeva delegoitu asetusta on keskeinen taksonomia-asetuksen tavoitteiden toteutumiseksi. Taksonomia-asetuksen tarkoituksena on luoda luokittelujärjestelmä, jonka avulla voidaan tunnistaa ympäristön kannalta kestävä investointikohteet. Asetuksella halutaan tukea ja kannustaa yritystoimintaan ja investointeihin, jotka auttavat ilmastomuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa sekä neljän muun ympäristötavoitteen toteutumisessa. Nyt käsitellyssä oleva ympäristöä koskeva delegoitu asetusta koskee näitä neljää tavoitetta ja sen avulla halutaan tukea 1) vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttöä ja suojelua, 2) kiertotalouteen siirtymistä, 3) ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä ja vähentämistä sekä 4) luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelua ja ennallistamista.

Petteri Orpon hallitusohjelmassa on sitouduttu tukemaan samoja ympäristötavoitteita mihin ympäristöä koskeva delegoitu asetustakin tähtää (Valtioneuvosto 2023). Hallitus tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä ja haluaa turvata luontopääoman säilymistä. Tavoitteena on, että ”Suomi tunnetaan maailmalla luontopositiivisuudesta, ja hiilikädenjäljen rinnalla voidaan hyödyntää luontokädenjälkiosaamistamme”. Hallitus on sitoutunut suojelemaan vesistöjä ja edistämään vesistöjen parempaa ekologista tilaa sisävesistöissä ja merialueilla. Hallitusohjelman mukaan Suomesta halutaan tehdä kiertotalouden edelläkävijä, Suomen tulee edistää kiertotaloutta Euroopan sisämarkkinoilla ja kiertotalouden kautta tulisi löytää kilpailuetua. Ympäristön pilaantumiseen halutaan puuttua mm. vähentämällä vesistöjen ravinnekuormitusta.

Luontopaneeli katsoo, että EU:n taksonomian ympäristöä koskeva delegoitu asetusta tukee oleellisesti Suomen hallitusohjelman tavoitteita ja katsoo, ettei E-kirjeeseen muotoiltu kielteinen kanta ole perusteltu. Vastustavassa kannassa vedotaan siihen, että Suomi on suurimmaksi osaksi metsämaata. Maa- ja metsätalous eivät kuitenkaan sisälly nyt käsitellyssä olevaan delegoituun asetukseen, mikä tekee E-kirjeen perustelusta epämääräisen. Sektoreita, joita ympäristöä koskeva delegoitu asetusta koskee ovat tuotantoteollisuus, vesihuolto, viemärinti, jätehuolto, ennallistaminen, katastrofiriskien hallinta, tieto ja viestintä, rakentaminen ja kiinteistösektori sekä palvelut. Rakentamista koskeviin kriteereihin sisältyy rajoitus, jonka mukaan taksonomian mukaista rakentamista ei ole rakentaminen metsämaalle. Tämä sama rajoitus on kuitenkin jo voimassa ilmastomuutoksen hillitsemisen ympäristötavoitetta koskevassa delegoidussa asetuksessa. Vaikka Suomen maapinta-alasta suurin osa on metsäistä maata, metsäkato ja metsäluonnon monimuotoisuuden väheneminen on todellisuutta myös Suomessa ja siksi metsän raivaamista rakentamiselle on syytä välttää. Metsäkatoa syntyy Suomessa noin 14 000 hehtaaria vuodessa, valtaosa rakentamisesta ja pellonraivauksesta (Assmuth ym. 2022). Luontopaneeli katsoo, että yksiselitteisen vastustavan kannan sijaan Suomi voisi kenties pyrkiä edistämään ekologisen lievennyshierarkian ja ekologisen kompensaaion sisällyttämistä rakentamista koskeviin kriteereihin. Lievennyshierarkian mukaisesti rakentamisen haittoja luonnolle tulisi välttää ja minimoida ja näiden toimien jälkeen jäljelle jäävät haitat kompensoida (Moilanen ja Kotiaho 2018a, 2018b, 2021, Ketola ym. 2022).

Eri sektorit ovat Suomessa jo pitkällä useiden delegoidun asetuksen toimintojen toteuttamisen kanssa (mm. vesihuoltoon ja jätehuoltoon liittyvät toimet, luontopohjaiset ratkaisut, rakennusten

materiaaliselosteet). Luontopaneeli katsoo, että Suomen edun mukaista olisi tukea delegoidun asetuksen hyväksymistä ja näin luoda kannustimia kestävyttä tukeville toiminnolle, joita sektorit ovat jo toteuttamassa. Delegoidun asetuksen hyväksyminen voisi myös osaltaan tukea hallituksen tavoitetta edistää vapaaehtoista ekologista kompensatiota. Taksonomian kriteerien mukainen nettopositiivisuus, eli ylikompensointi, luo myös mahdollisuuden tuoda yksityistä aidosti lisäistä rahoitusta luonnonsuojelu- ja ennallistamistoimiin.

Luontopaneeli toivoo, että Suomen kanta E-kirjeessä muutettaisiin ympäristöä koskevaa delegoitua asetusta puoltavaksi ja Suomi edistäisi näin hallitusohjelman linjausten mukaisesti luontopositiivisuuteen tähtävää maakuva.

Luontopaneelin lausunnon ovat laatineet Artti Juutinen, Janne Kotiaho, Liisa Kulmala, Ilona Laine, Elina Oksanen, Tiina Onkila ja Outi Silfverberg.

Viitattu kirjallisuus:

- Assmuth, A., Lintunen, J., Wejberg, H., Koikkalainen, K., Uusivuori, J. & Miettinen, A. 2022. Metsäkadon ilmastohaitta ja hillinnän ohjaukset Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 31/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki.
- Ketola, T., Boström, C., Bäck, J., Herzon, I., Jokimäki, J., Kallio, K., Kulmala, L., Laine, I., Lehikoinen, A., Nieminen T. M., Oksanen, E., Pappila, M., Silfverberg, O., Sinkkonen, A., Sääksjärvi, I. E., ja Kotiaho, J. S. Kohti luontoviisasta Suomea: Keinoja luontopositiivisuuden saavuttamiseksi. Suomen Luontopaneelin julkaisu 2/2022. <https://doi.org/10.17011/jyx/SLJ/2022/2>
- Moilanen, A., & Kotiaho, J. S. 2018a. Fifteen operationally important decisions in the planning of biodiversity offsets. *Biological conservation*, 227, 112-120.
- Moilanen, A., & Kotiaho, J. S. 2018b. Planning biodiversity offsets: Twelve operationally important decisions. *Nordisk Ministerråd*.
- Moilanen, A., & Kotiaho, J. S. 2021. Three ways to deliver a net positive impact with biodiversity offsets. *Conservation Biology*, 35, 197-205.
- Valtioneuvosto 2023. Valtioneuvoston julkaisu 2023:58, Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma.